

Sygn. akt VI U 914/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Monika Czaplak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 listopada 2017 r. w S.

sprawy H. G. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania H. G. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G.

z dnia 20 lutego 2017 roku znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z 20 lutego 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił H. G. (1) prawa do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz nieudowodnienie 15 lat pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że ubezpieczony legitymuje się łącznym stażem pracy wynoszącym tylko 23 lata, w tym stażem pracy w warunkach szczególnych wynoszącym 11 lat, 11 miesięcy i 16 dni. Organ zaznaczył, że nie doliczył do stażu pracy okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej, ponieważ nie została przedłożona książeczka wojskowa lub zaświadczenie z (...). Nadto do stażu pracy w warunkach szczególnych nie doliczono okresów:

- od 1.09.1988 r. do 30.06.1991 r. ponieważ zdaniem organu na świadectwie pracy z 25.04.1997r. zakład pracy nie określił charakteru wykonywanej pracy ściśle wg wykazu, działu i pozycji rozporządzenia z 7.02.1983 r., a ponadto powołując się na zarządzenie resortowe nie wskazał punktu, w którym zajmowane przez ubezpieczonego stanowisko zostało wymienione jako praca wykonywana w szczególnych warunkach;

- od 8.05.1997 r. do 31.12.1998 r., ponieważ przedłożona została kopia świadectwa pracy.

Ubezpieczony, reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, zaskarżył powyższą decyzję, wnosząc o przyznanie mu prawa do emerytury i wskazując na załączone dowody jak kserokopia: świadectwa ukończenia (...) Szkoły (...), książeczki wojskowej oraz świadectwa pracy: z 25.04.1997 r., wystawione przez Przedsiębiorstwo (...)

S.A. w S. oraz z 9.04.2008 r., wystawione przez Przedsiębiorstwo (...) w S.. W toku procesu doprecyzował, iż w zakresie ogólnego stażu pracy domaga się doliczenia do niego okresu nauki w zasadniczej szkole zawodowej górniczej od 1.09.1970 r. do 23.06.1973r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania w całości. Podał, że zweryfikował dokumenty nadesłane przez ubezpieczonego i wydał w dniu 30.05.2017 r. kolejną decyzję odmowną. Mimo bowiem, że zaliczył do stażu pracy H. G. okres służby wojskowej, to i tak jego staż sumaryczny pracy wyniósł 24 lata, 8 miesięcy i 10 dni zamiast 25 lat. Ponadto nadal organ nie uwzględnił do okresów pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 1.09.1988 r. do 30.06.1991 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. G. (1) urodził się (...).

W dniu 18 lipca 2016 roku złożył w organie emerytalnym wniosek o emeryturę. Ubezpieczony nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Łączny staż ubezpieczeniowy H. G. (1) (przebyte okresy składkowe i nieskładkowe) do dnia 31 grudnia 1998 r. wyniósł 24 lata, 11 miesięcy i 10 dni.

Niesporne, a nadto dowód: dokumenty w aktach ZUS.

H. G. (1) w 1970 roku rozpoczął edukację w (...) Szkole (...) w Ś., przyuczając się do zawodu górnika technicznej eksploatacji złóż. Naukę w szkole zawodowej ukończył z wynikiem pozytywnym w dniu 20 czerwca 1973 r.

Przez pierwsze dwa lata szkoły nauka odbywała się w systemie: 4 dni zajęć lekcyjnych i 2 dni praktyk, najczęściej w sortowni. W trzecim roku – 3 dni nauki i 3 dni praktyk w kopalni, przy pracy wydobywczej. Za praktyki przez cały okres nauki powód miał płacone raz w miesiącu - w pierwszych dwóch latach mniejsze stawki a w trzecim roku wyższe. Po ukończeniu szkoły ubezpieczony uzyskał tytuł młodszego górnika technicznego eksploatacji złóż.

W dniu 1 września 1973 r. H. G. został zatrudniony w Kopalni (...) w Ś. jako młodszy górnik pod ziemią. Pracę na tym stanowisku wykonywał do 14 czerwca 1974 r. Ponownie zatrudnił się u tego samego pracodawcy, na tym samym stanowisku w dniu 23 sierpnia 1974 r. i pracował do 27 października 1974 r. Z dniem 28 października 1974 r. został powołany do odbywania zasadniczej służby wojskowej.

Dowody:

- duplikat świadectwa ukończenia (...) k. 3, 28 akt sprawy;
- świadectwa szkolne z 23.06.1971 r. oraz z 24.06.1972 r. - k. 24-27 akt sprawy;
- świadectwo pracy z 5.11.1976 r. – k. 4 akt ZUS, plik (...);
- zeznania H. G. w wersji elektronicznej oraz protokół – k. 48-51 akt sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się niezasadne.

Zgodnie z przepisem art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, dalej jako: ustawa emerytalna) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

W ust. 2 wskazano, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie do treści art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. niektóre okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, w tym okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r.

W niniejszej sprawie bezspornym było tylko to, iż H. G. (1) osiągnął wiek emerytalny uprawniający go do skorzystania z wcześniejszej emerytury. Kwestią sporną było natomiast zarówno legitymowanie się przez niego na dzień 1 grudnia 1999 r. wymaganym 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, jak i 15-letnim okresem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. W tej sytuacji sąd skupił się w pierwszej kolejności na zbadaniu, czy ubezpieczony udowodnił 25-letni „ogólny” staż pracy, gdyż bez spełnienia tego warunku nie mógł nabyć prawa do wcześniejszej emerytury, chociażby przepracował 15 lat w warunkach szczególnych.

Jedynym okresem, na który w tym zakresie wskazywał ubezpieczony poza okresami już uwzględnionymi przez ZUS, także po wniesieniu odwołania w niniejszej sprawie, był okres nauki H. G. (1) w (...) Szkole Zawodowej nr (...) Kopalni (...) w Ś. w latach 1970-1973. Co do zasady okres pobierania nauki nie jest zaliczany ani do okresów składkowych, ani nieskładkowych. Wyjątek stanowią jedynie uczniowie, którzy w okresie pobierania nauki posiadali status „pracowników młodocianych”. Możliwość zatrudniania młodocianych przewidywała i regulowała zaś ustawa z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z dnia 21 lipca 1958 r.).

Zatem, aby okres nauki zawodu ucznia zasadniczej szkoły górniczej prowadzonej przez kopalnię węgla kamiennego mógł być zaliczony do stażu pracy H. G. (1), musiał on najpierw **wykazać posiadanie w tym czasie statusu pracownika młodocianego**, z którym zawarta została przez pracodawcę, na piśmie, umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego wykonywanego w formie nauki zawodu, z określeniem czasu trwania i miejsca odbywania przygotowania zawodowego, sposobu dokształcania teoretycznego, jak również wysokości wynagrodzenia. Obowiązkom dowodowym w tym zakresie ubezpieczony nie sprostał.

Oceniając naprowadzone przez ubezpieczonego w tym zakresie dowody, sąd miał na uwadze to, że do grupy uczniów niemających statusu pracownika młodocianego zaliczali się uczniowie zasadniczych szkół zawodowych, odbywający praktyczną naukę zawodu w zakładzie pracy na podstawie umowy zawartej pomiędzy szkołą a pracodawcą (a nie między uczniem a pracodawcą), nie mającej zatem podstawy w stosunku pracy. Statusu pracowników młodocianych nie mieli też uczniowie zasadniczych szkół górniczych prowadzonych przez kopalnie węgla kamiennego, które były szkołami dla młodzieży niepracującej. Status tych szkół określało zarządzenie nr 80 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 22 kwietnia 1959 r. w sprawie organizacji przyzakładowych szkół górniczych oraz uprawnień uczniów i absolwentów tych szkół, z którego treści wynika, iż uczniowie tych szkół nie podpisywali z kopalniami węgla kamiennego umów o pracę w celu przygotowania zawodowego, a wyłącznie umowy o naukę w przyzakładowych szkołach górniczych. Nie otrzymywali też wynagrodzenia, a jedynie pomoc materialną w formie stypendium, nie wchodzili też w skład załogi kopalni. Zawierane przez nich umowy nie były indywidualnymi umowami o pracę. Uczeń

otrzymywał wprawdzie w czasie nauki pomoc materialną i materiały szkolne, jednak nie w zamian za wykonaną pracę, a za zobowiązanie się do podjęcia, po zakończeniu nauki, zatrudnienia w kopalni i przepracowania określonego czasu. Z kolei odbywanie przez ucznia praktycznej nauki zawodu nie było wykonywaniem obowiązków pracowniczych, a należało do realizowanego przez szkołę procesu kształcenia i było wyrazem wykonywania przez ucznia obowiązku szkolnego.

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy, sąd uznał, że H. G. (1) nie wykazał, aby w spornym okresie był pracownikiem Kopalni (...) w Ś., w szczególności, aby miał zawartą z kopalnią indywidualną umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego i otrzymywał z tego tytułu wynagrodzenie za pracę (a nie stypendium). Na poparcie swoich twierdzeń ubezpieczony przedłożył przy tym wyłącznie zwykle świadectwo szkolne, w którym wskazano, że jednym z przedmiotów były „zajęcia praktyczne” (a nie „praktyczna nauka zawodu”), co już samo w sobie poddawało w wątpliwość jego twierdzenia, jakoby okres nauki należało uznać za tożsamy z okresem zatrudnienia młodocianego. W tym kontekście same zeznania ubezpieczonego, który z uwagi na upływ czasu nie pamiętał już istotnych szczegółów, nie posiadając przy tym żadnych innych dokumentów (w szczególności umowy o naukę zawodu) nie mogły zostać uznane za wystarczające.

Okoliczności sprawy wskazują w ocenie sądu, iż H. G. (1) podjął naukę w przyzakładowej szkole górniczej i w ramach tej nauki odbywał po prostu praktyki, nie wchodząc jednak w skład załóg pracujących w kopalni. Brak było więc podstaw, by uznać, że mego status w omawianym czasie był inny aniżeli status innych uczniów przykopalnianych szkół zawodowych. Sąd Okręgowy uznał więc za w pełni adekwatne do realiów także niniejszej sprawy stanowisko wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym status prawny ucznia, który odbywał zajęcia praktyczne w ramach umowy o naukę w przyzakładowej szkole górniczej, nie pozwala na uznanie okresu tej nauki za składkowy okres zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r. (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 11 lutego 1999 r., sygn. II UKN 462/98).

Skoro więc tak, koniecznym było uznanie, że odbywanie przez ubezpieczonego w spornym okresie praktyk zawodowych w kopalni nie mogło być uznane za zatrudnienie podlegające zaliczeniu do stażu ubezpieczeniowego na potrzeby przyznawania prawa do emerytury. Co za tym idzie, H. G. (1) nie wykazał, aby na koniec roku 1998 legitymował się 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym. Bezcelowym było więc w tej sytuacji ustalenie spełnienia przez niego dalszych przesłanek przyznania świadczenia, w tym m.in. tego czy przepracował on do końca 1998 roku 15 lat w warunkach szczególnych.

Mając powyższe na uwadze, sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.